

Přísnější tresty za vraždy? Analýza návrhu novely trestního zákoníku

Praha, 18. dubna 2017

Poslanecký návrh novely trestního zákoníku navrhuje zpřísnit tresty za nejtěžší zločiny. Krom toho u těchto zločinů počítá se snížením trestní odpovědnosti ze současných patnácti let na třináct. Jak by se tato novelizace promítla do počtu vězňů? A jak její propagátoři vůbec zdůvodňují její potřebu?

Think-tank IDEA při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR představuje v pořadí pátou letošní studii. Zabývá se trestně-právní tematikou a jejím tématem je analýza novely trestního zákoníku vzešlá z ústavně-právního výboru, která navrhuje zpřísnění trestních sazeb za vraždy a závažné zločiny spáchané mladistvými.

*„Naše studie kvantifikuje dopad poslaneckého návrhu na počet vězňů a přináší další statistická fakta relevantní pro zhodnocení návrhu. Nahrazuje tak chybějící analýzu dopadů k danému návrhu, která v návrhu novely úplně chybí, vysvětluje **Libor Dušek**, spoluautor studie a výzkumník IDEA. „Naše analýza si dále klade otázku, proč předkladatelé navrhují novelizaci bez předložení jakýchkoliv empirických důkazů, že zvýšení represe povede ke snížení výskytu těchto trestním činů,“ dodává **Dušek**.*

Z 12 let odnětí svobody na 15. A někdy i pro třináctileté!

Co novela konkrétně obsahuje? V prvé řadě počítá se zvýšením sazby za trestný čin vraždy a navrhuje zvýšit délku ukládaných trestů zejména za vraždy střední závažnosti. Zatímco dnešní §140, odst. 2 trestního zákoníku stanovuje možné tresty odnětí svobody v délce 12 až 20 let za vraždy spáchané s „rozmyslem nebo po předchozím uvážení“, **novela za tyto vraždy navrhuje zvýšení trestů na 15 až 20 let nebo uložení výjimečného trestu**, tedy stejné tresty, jaké dnes zákon ukládá až pro nejzávažnější typy vražd (tj. vraždy na dvou a více osobách, na těhotné ženě, vraždy spáchané zvláště surovým způsobem a za podobných závažných okolností).

Kromě toho návrh obsahuje **snížení trestní odpovědnosti o dva roky, z patnácti let na třináct**, a to u takových trestních činů, za něž lze uložit výjimečný trest. I zde návrh počítá s přísnější sazbou: zatímco současné trestní sazby mladistvých jsou poloviční oproti dospělým, návrh zvyšuje maximální přípustnou horní hranici těchto sazeb z 5 na 7 let a v případech, kdy je dospělým možné uložit výjimečný trest, návrh rozšiřuje interval trestů pro mladistvé z 5-10 let až na 5-15 let.

Co na to přeplněné věznice aneb Proč vlastně?

Výzkumníci IDEA pomocí modelu simulujícího vývoj počtu vězňů spočítali, že zpřísnění trestních sazeb by vedlo ke **zvýšení počtu vězňů odsouzených za vraždu o 40 až 78 osob** umístěných převážně ve věznicích se zvýšenou ostrahou. **Kvantitativně se tedy nejedná o zvláště výrazný nárůst, přišel by však v době, kdy české věznice jsou již dlouhodobě přeplněné, konkrétně o celých 12 %.**

Část návrhu týkající se snížení hranice trestní odpovědnosti a přísnějšího trestání mladistvých je spíše proklamační – týkala by se extrémně malého počtu osob. V posledních dvou letech totiž policie neidentifikovala ani jednoho pachatele vraždy ve věku 13 až 15 let. Počty mladistvých, kterým soudy v posledních letech uložily nepodmíněný trest od 5 let výše, se pohybují v jednotkách ročně. Navíc jejich počet rovněž dlouhodobě klesá, konkrétně z devíti osob v roce 2006 na jednu osobu v roce 2015.

Ještě závažnější nedostatek vidí autoři studie v absenci jakéhokoliv zdůvodnění zvolených kroků. „*V důvodové zprávě poslaneckého návrhu se argumentuje, že tresty v současné dolní hranici trestní sazby nelze u vražd páchaných s rozmyslem považovat za dostatečně odstrašující a spravedlivé. Není zde ovšem uveden jediný důvod, natož empirická evidence – česká či zahraniční, na jejímž základě by se dalo očekávat, že zvýšení trestů ze 12 na 15 let takový odstrašující efekt mít bude,*“ vypočítává nedostatky novelizace **Libor Dušek**.

Studie s názvem *Přísnější tresty za vraždy? Vyhodnocení dopadů legislativního návrhu?* Autorů **Libora Duška** a **Jana Vávry** [ke stažení na webu IDEA](http://idea.cerge-ei.cz/publikace).

Všechny studie IDEA jsou potom k dispozici na <http://idea.cerge-ei.cz/publikace>.

Kontakt:

Libor Dušek

Výzkumník IDEA

Tel.: 608 328 272

libor.dusek@cerge-ei.cz

Ondřej Lukáš

PR Manažer IDEA

Tel.: 776 186 529

ondrej.lukas@cerge-ei.cz

Poznámka pro editory:

O IDEA: Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR je nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na datech, jejich neustranné interpretaci a moderní ekonomické teorie. IDEA vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara. Další informace na <http://idea.cerge-ei.cz/>